

1093/
2007

EKE HÍRLEVELE
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/3. sz.

Egyházi Könyvtárak Egyesülésének közgyűlése és konferenciája

Szombathely

2007. június 25-27.

Szombathelyen kulturált környezetben, a Martineum Felnőttképző Intézetben került sor a Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár által szervezett Egyházi Könyvtárak Egyesülése tisztújító közgyűlésére, majd a „Műhelymunka egyházi könyvtárakban” címmel rendezett konferenciára, valamint a „Kultúra – kultusz – hagyományörzés” előadássorozatra. A város és a környék egyházi és történelmi nevezetességeihez kapcsolódó programok sokaságában is részesültek a jelenlévők.

A közgyűlés résztvevőit és a rendezvény vendégeit Sill Aba OFM, könyvtárigazgató köszöntötte. Bakos Klára elnök a Magyar Könyvtárosok Egyesülete és az egyházi könyvtárak jó együttműködését értékelte, bátorította a magyar könyvtári rendszer egészén belül.

A leköszönő EKE-tisztségviselők beszámoltak három évet átfogó tevékenységük eredményeiről. **Ásványi Ilona** elnök (Főapátsági Könyvtár, Pannonhalma) összefoglalta az elnökség munkáját, számot adott az évente lezajlott közgyűlésekről és konferenciákról, jelentős szakmai programokról, továbbképzésről, érdekképviselésről, pályázatokról, hazai és külföldi kapcsolatokról. **Sullayné Szigetvári Ildikó** kamarás (Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtára, Bp.) beszámolója a három éves ciklus anyagi, pénzügyi hátterét vázolta fel. A kisbabát váró **Török Bea** titkári munkájának távollétében történt méltatása a közgyűlés egyik derűs, bensőséges pillanatát jelentette.

A következő ciklusra az egyesülés protestáns elnököt választott **Mányoki János** (Evangélikus Országos Könyvtár, Bp.) igazgató személyében, aki a bizalmat megköszönve az elődeire és az EKE elnökségére, tagságára támaszkodó közös munka folyamatosságának szükségességét hangsúlyozta. Az újonnan megválasztott elnökség tagjai: **Ásványi Ilona**, **Baranya Péter**, **Berecz Ágnes**, **Czékli Béla**, **Fischerné Grócz Zita**, **Gáborjáni Szabó Botond**, **Köntös László**, **Kövécse Ildikó** és **Muszka Ibolya** (kamarás).

Első nap késő délutánra maradt a Romkert-beli séta, utána sajnos kissé feszített tempóban vehettük szemügyre az 1791-ben, Szily János püspök által alapított Egyházmegyei Könyvtárat, és **Dobri Mária** könyvtáros eligazító szavai mellett a Dorffmaister-freskókkal díszített könyvtárszobát, a teremkönyvtárban pedig a jelenlegi kiállítás ritka kincseit. A 18. századi püspöki palota gyors bejárására is szakítottunk néhány percet. Az ökumenikus imára a székesegyházban került sor, majd a Szeminárium étkezdéjében jó hangulatban fogyasztottuk el a vacsorát.

A tudományos ülés másnap reggel vette kezdetét. Kiadványokról, feltárásról, a rendkívül időszerű népszerűsítésről hangzottak el értékes előadások, több esetben az egyházi könyvtárak munkáját segítő világi intézmények munkatársaitól, kutatóitól. A Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár 1600 előtti nyomtatványairól megjelent katalógust a szerző, **Rétfalvi Gábor** (Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola) ismertette. **Velencei Katalin** (Országos Széchényi Könyvtár) a Székesfehérvári Püspöki Könyvtár ősnymtatványait, antikváit kutatva szintén egy katalógus megjelenését célzó, szép és nehéz előmunkálatokról beszélt. Iskolatörténeti kutatásokról, a tájékozódást segítő adatbázisról szólt **Köblös József** (Pápai Református Gyűjtemények) program-bemutatója. A Ráday Könyvtár munkatársai az értékes Ráday-örökség gondozásának folyamatába nyújtottak betekintést; **Berecz Ágnes**, **Borvölgyi**

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/3. sz.

Györgyi és Csenki Éva szemléletes bemutatót tartott a feldolgozás, a forráskiadvány- és a kötetéstörténeti adatbázis-készítés szerteágazó munkálataiból, eredményeiből. Szintén könyvtári műhelymunkáról, ezúttal egy folyóirat, az evangélikus *Credo* szerkesztésének sajátosságairól, szempontjairól tájékoztatott **Mányoki János**. A Podmaniczky-Degenfeld Könyvtár történetével, sorsával, e jelentős gyűjtemény megőrzésének, feltárásának nehézségeivel és biztató eredményeivel **Hubert Gabriella** (Evangélikus Országos Könyvtár) ismertette meg a hallgatóságot.

Délután a Savaria-Szombathely Szent Mártonhoz fűződő emlékeit őrző központot és a Szent Márton templomot látogattuk meg, a Savaria Múzeumban pedig a Mariazell jubileumi vándorkiállítást láthattuk. Egy rövid kőszegi kirándulást, városnézést követően este a szombathelyi evangélikus templomban a Szombathelyi Madrigálkórus, valamint **Laborczy Erzsébet** orgonaművész hangversenyében gyönyörködhattunk.

Harmadnap délelőtt további fontos szellemi központok munkatársaitól hangzottak el előadások a kultúra, kultusz és hagyományörzés témakörében (**Gáborjáni Szabó Botond**: Kulturális élet – református szellemiség Debrecenben; **Dobri Mária**: A Szent-Márton kultusz és hagyomány Szombathelyen; **Mezei Zsolt**: Az 1848-as kultusz és hagyomány Pápán; **Löffler Erzsébet**: Pyrker János László érsek művészetpártolásáról és az egri vár kultuszáról). **Fogarasi Zsuzsanna** (Ráday Múzeum, Kecskemét) Ravasz László emlékezete címmel a református püspök születésének 125. évfordulójára történő előkészületekről, végül **Oláh Róbert** a Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára RMK gyűjteményének számítógépes nyilvántartásáról beszélt.

A gazdag programot újabb rövid kirándulás zárta, a gyönyörű jáki bencés apátsági templomot és a Szent Jakab kápolnát látogattuk meg.

Mindhárom nap szellemi és lelki feltöltődésünket gyarapította. Jó találkozások, jó beszélgetések emlékével, a szervezők, vendéglátóink fáradozását hálásan köszönve vettünk búcsút Szombathelytől.

Márton Gyöngyvér
Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtára

Elnöki beköszöntő

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése több, mint egy évtizedes múltra tekint vissza. Működésének medre már kialakult, s ez a tény jelentős részben elődeim érdeme. Folytatni szeretném munkájukat, bár bizonyos nehézségekkel mindenképpen számolnom kell. Miután református részről ebben a ciklusban nem tudták vállalni az elnökséget, protestánsként hárul reám a tisztség betöltése. Az evangélikus háttér azonban hazánkban szükségképpen szerény: központi könyvtárunkban – magamat is belevéve – mindössze három munkatárs áll alkalmazásban. Ráadásul a könyvtárnak egyéb külső elkötelezettségei is vannak. Nyilvánvaló, hogy ez a helyzet a munka józan elosztását kívánja.

Mányoki János

NAGYSZEBEN

www.sibiu2007.ro

2007 – Európa kulturális fővárosa.

Szeptember 3-tól vándorkiállítás: Grenzen überwinden. Die Bedeutung Philipp Melanchthons für Europa. Von Wittenberg bis Siebenbürgen – Overcoming borders. Philipp Melanchthon's significance for Europe. From Wittenberg to Transylvania.

Szeptember 4-9. III. Európai Ökumenikus Nagygyűlés.

Konferencia a szellemi kulturális örökség védelméről

Pécs

2007. szeptember 18-20.

Dr. Schneider Márta kulturális szakállamtitkár meghívására szeptember 18-19-én részt vettem a szellemi kulturális örökség védelméről rendezett pécsi nemzetközi konferencián. A Szellemi Kulturális Örökség Védelméről megfogalmazott UNESCO-egyezményt Magyarország már ratifikálta, a mostani konferencia a végrehajtási rendelet előkészítéséhez kapcsolódott.

Számomra úgy tűnt – s ebben a nézetemben több hozzászólás is megerősített –, hogy a szellemi kulturális örökség fogalma nagyon képlékeny, s a védelme jóval nehezebb, mint a tárgyi-anyagi örökség védelme. Itt az emberi tevékenység továbbviteléről, egy-egy készség megőrzéséről van szó. Először tehát föl kell mérni, hogy mely tevékenységek kerüljenek védelmi listára: ez maga is nehéz ügy. Másrészt arra kell törekedni, hogy egy-egy tevékenység az életmóddal valamiféle szerves egységben – ne csupán turistacsalogatóként – maradjon fenn. Ez még nehezebb dolog. A néptánc esetében talán beletörődhetünk, ha színpadi látványossággá válik, más esetekben azonban erősen zavaró a műviség.

A hozzászólások során fölvetődött még a pénzforrások kérdése, valamint az, hogy kik legyenek a feltérképezés, ill. az őrzés megszervezői és kivitelezői. Az utóbbi kérdésre sem könnyű a válasz, hiszen a helyi gyűjtemények már most is nehéz helyzetben vannak, a falusi iskolák pedig sorra megszűnnek.

Az egyházi népeletnek csak bizonyos, nagyon látványos szegmentumai - pl. Spanyolországban egy misztériumjáték - kerültek idáig az UNESCO védelmi listájára. Számunkra azonban - mint megjegyeztem - , nem mindig a leglátványosabb a legfontosabb: a hagyományos egyházi élet és a szellemi örökség elhatárolása - legalábbis belülről nézve - több mint kérdéses.

Az UNESCO Egyezmény a Szellemi Kulturális Örökség Védelméről = *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO* (Bp. : Európai Folklór Intézet, 2007.) c. kiadványban olvasható az egyezmény angol és magyar szövege.

Mányoki János
elnök

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/3. sz.

Részlet az OKM-honlapján található összefoglalásból:

„Globalizálódó világunkban a szóbeli hagyományoknak, az anyanyelvnek, a társadalmi szokásoknak kiemelkedő a szerepük - hangsúlyozta Schneider Márta, az Oktatási és Kulturális Minisztérium szakállamtitkára kedden Pécsen, a szellemi kulturális örökség védelméről szóló nemzetközi konferencia megnyitóján.

Mint elmondta, a szellemi kulturális örökség védelmét szolgáló jogszabály lehetőséget teremt arra, hogy Magyarország a magyar kultúrát - nem megfélemezve a hazai kisebbségek kultúrájáról - nemcsak határain belül, hanem határain túl is értékehez és fontosságához méltó nemzetközi elismerésben és védelemben részesítse.

Kiemelte: a világ napjainkban ráébredt arra, hogy a kulturális és a természeti örökséget óvni kell, különben évszázadok kincsei, akár a világ hét csodája is eltűnhet. ...

Fernando Brugman, az UNESCO Szellemi Kulturális Örökség Osztályának szakreferense bevezető előadásában elmondta: a 79 ország jóváhagyásával 2003-ban elfogadott egyezmény elsődleges célja a veszélyben lévő szellemi kulturális örökség - a hagyományok, a nyelv, az előadó-művészet, a szokások, szertartások, ünnepek - megőrzése.

Emlékeztetett arra, hogy Magyarország 2006. március 16-án csatlakozott az egyezményhez, amely ez év áprilisában lépett hatályba, miután harminc ország ratifikálta azt, s jelenleg az UNESCO párizsi központjában létrehozott Szellemi Kulturális Örökség Osztály szakértői a tagországok bevonásával a végrehajtási rendeletet készítik elő.

Szólott arról is, hogy az UNESCO-n belül létrehozott speciális kormányközi bizottság a nemzeti listák ismeretében számba veszi a szellemi kulturális örökség részét képező azon értékeket, amelyek nemzetközi védelmet is igényelnek, s ezek megőrzéséhez anyagi és szakmai támogatást nyújt.

Fernando Brugman hangsúlyozta: fontos a szellemi örökség fogalmának és a megőrzésével kapcsolatos teendők tisztázása, hasonló módon történő értelmezése, ugyanis a szellemi kulturális örökség megőrzése átfogó - nemzeti és nemzetközi - kooperációt feltételez, amely intézmények, szakemberek, civil szervezetek lehető legszélesebb körét öleli fel.

Pécsen, ahova a magyar szakemberek mellett 15 országból érkeztek a szellemi örökségvédelemmel és -menedzsmenttel foglalkozó szakértők, a konferencia három napja alatt az egyezményhez való csatlakozásból fakadó állami feladatok, valamint az önkormányzatokra, kulturális intézményekre, tudományos kutatókra, civil szervezetekre váró tennivalók kerülnek terítékre.”

Elnökségi ülés

Budapest, Ráday Gyűjtemény
Szeptember 24.

Az EKE újonnan megválasztott elnöksége a Ráday Gyűjteményben tartotta meg első ülését.

Az új elnök, Mányoki János röviden vázolta a tisztújító közgyűlés utáni helyzetet. A változások cégbíróági bejegyzése folyamatban van, ezért több ügy elintézése még nem történhetett meg (pl. az NCA-val kötendő szerződés, az EKE-irattár átvétele stb.) A jegyzőkönyv vezetésére felkérte az új titkárt, Sullayné Szigetvári Ildikót. Tájékoztatta a résztvevőket arról, hogy a munkacsoportok tevékenységét a

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése

1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/3. sz.

jövőben Selmeczi Pálma (EOK) próbálja feltérképezni, a Hírlevelet Hubert Gabriella (EOK) szerkeszti, a Corvina-katalogizálásban tanácsadást vállalt Jillyné Mássik Mária (EHEK).

Gáborjáni Szabó Botond beszámolt a *BETH-konferenciáról*. (A részleteket ld. a Hírlevél 2007/4. számában.) Döntés született arról, hogy egy előzetes felmérés után, a közgyűlés javaslatára, meg kell választani azt a személyt, aki az EKE-t a jövőben BETH-ben képviseli.

Mányoki János beszámolt a *Szellemi kulturális örökség védelméről* szeptember 18-20-a között tartott pécsi konferenciáról. (A részleteket ld. a Hírlevél 2007/3. számában.)

Az ülés második részében az EKE szakmai programjainak megtervezéséről zajlott vita. Mányoki János javasolta, hogy Skaliczky Judit tartson előadást arról, hogy a minisztérium milyen szerepet szán *A könyvtárügy stratégiája 2008-2013* elnevezésű programban az egyházi könyvtáraknak. Ásványi Ilona kiemelte, hogy a stratégiában az könyvtárak összefogására, és jól körülírt programokra van szükség. Berecz Ágnes az uniós pályázatok nehézségeire hívta fel a figyelmet. Köntös László a forráshiány miatti tervezés nehézségéről szólt. Czékli Béla szerint mégis szükség van a stratégiára, amelyben az egyházi könyvtárak is hallathatják a hangjukat.

Mányoki János javasolta, hogy az EKE tartson egy szakmai délelőtti arról, hogyan áll jelenleg a magyar digitalizálási terv, milyen pénzügyi források állnak rendelkezésre. A meghívott előadó, Dippold Péter szólhatna az egyházi könyvtárakkal való együttműködés lehetőségeiről is.

Baranya Péter ismertette az októberi tihanyi *Corvina-konferencia* programját. (A részletes beszámolót ld. a Hírlevél 2007/4. számában.)

Az ülés végén a *2008 – a Biblia éve* rendezvénysorozattal kapcsolatos kérdéseket tárgyalta meg az elnökség. Egyelőre nem látható világosan, hogy az OSZK-rendezvényen kívül milyen országos programok, ill. milyen pályázati pénzek várhatóak.

Sullayné Szigetvári Ildikó
(titkár)

Európai tudás – európai könyvtár

Budapest, Országos Idegennyelvű Könyvtár
Szeptember 26.

A konferencia a Nyelvek Európai Napja elnevezésű rendezvény keretében zajlott. Két előadást hallhattunk Bakos Klára (MKE elnöke) vezetésével.

Miszlivetz Ferenc (BDF, Európai-tanulmányok Tanszék) *Új tudás – és ahogyan eljutunk hozzá* címmel tartott előadást. A sok példával illusztrált előadás az „új tudás” fogalmát körvonalazta. A teljesség igénye nélkül álljon itt néhány gondolat, illetve tétel:

Az intézményesített társadalom válságából csak az „új tudás” révén lehet kikerülni. Határokon átnyúló gondolkodás szükséges. Bár ma is fennáll a filozófia és a tudomány feszültsége, de egyre nagyobb teret kap az interdiszciplinaritás, az együttműködés. A probléma megoldása helyett a problémák megkeresése és feltárása került előtérbe. Nem az azonnali mérhetőségre, hanem a folyamatra, nem a hierarchiára, hanem a kölcsönös függésre kell helyezni a hangsúlyt, a közös kapcsolódási pontokra. Az információ halmaza még nem ad tudást. Az „új tudás” több szintetizáló folyamatot feltételez. Folytonos gondolkodással, tanulással, különböző módszerekkel, a különbözőképpen értelmezett információk közötti

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
1085 Budapest, Üllői út 24.

IV. évfolyam

2007/3. sz.

vitával juthatunk el hozzá. A könyvtár az „új tudás” megszerzésének egyik alapintézménye, közösségi tere, a társadalmi kohézió egyik eszköze.

Skaliczky Judit (OKM, Könyvtári Osztály) *Stratégiai fejlesztések európai forrásokkal* c. előadásában a 2008-2013 közötti könyvtári stratégiát mutatta be. A könyvtáraknak a legmagasabb szinten kell közvetíteniük az értékeket. Mivel mindenki az interneten is olvashatja a munkanyagot, ezért itt az előadás egy-két hangsúlyos pontját emelem ki.

A minisztérium minden egyént és szakmai szervezetet felkért arra, hogy közreműködjék a stratégia elkészítésében. [Emlékezhetünk arra, hogy az egyházi könyvtárakban dolgozók is kaptak ilyen felkérést.] A statisztikai elemzések azt mutatják, hogy a könyvtárba járás nem csökkent. De ebbe bele kell érteni az online megkereséseket is. Az országos felmérések megmutatják, hogy mely könyvtári szolgáltatás iránt nőtt, s mely iránt csökkent az érdeklődés. [Az egyházi könyvtárak is haszonnal forgathatják ezeket a statisztikákat, és egyes esetekben a statisztikai eredményekhez igazíthatják a fejlesztéseiket, munkaprogramjaikat. Ugyanakkor hangsúlyozni kell a más könyvtártípusból adódó lehetséges eltérésekre is. Pl. országosan csökkent a kikölcsönzött könyvek száma. Egyes egyházi könyvtárakban ennek ellenkezője is igaz lehet: a néha speciális olvasói kör értékeli, hogy olyan könyveket is hazavihet, amelyet más, világi könyvtár már nem kölcsönöz ki.] Nagy eredmény a kistelepülések fejlesztése, a NAVA működése. Az EBSCO is mindenki számára elérhető. Az összevonások csak abban az esetben jók, ha nem finanszírozási megvonás, hanem kiérlelt koncepció áll mögötte. A fenntartóval szemben még nem mindig hatékony a könyvtárak érdekérvényesítése. Az olvasáskultúra fejlesztése azért is szerepel a stratégiában, mivel az interneten elérhető tartalmakat is el kell olvasni. Az átfogó célok között Skaliczky Judit kiemelte a korszerű ismeretekkel és megfelelő kompetenciákkal dolgozó szakemberek fontosságát. [Az egyházi könyvtárakban különösen nehéz ez a kérdés. A sokszor néhány emberrel dolgozó könyvtáraknak meg kell felelniük mind az egyházi, mind a világi törvényekben előírt követelményeknek. Egy-egy könyvtáros többféle szakmai feladatot lát el, amelyhez korszerű ismeretekkel kell rendelkeznie.] Az előadás végén egy nem elhanyagolható szempontra hívta fel Skaliczky Judit a figyelmet: a 2008-2013 közötti könyvtári stratégiához rendelkezésre állnak az EU-s pályázatokon elnyert anyagi források. Hangsúlyozta, hogy nem lesz olyan hazai könyvtár, amely kimarad ezekből a pályázatokból.

A Könyvtári Osztály az elkövetkezendő félévben megszervezi azokat a találkozókat, amelyeken valamennyi jelentősebb szakmai szervezettel, ill. pályázatíróval konzultálnak a pályázatokról, illetve a pályázatírás módjáról, lehetőségeiről. Az első pályázatok 2008. első negyedévében várhatóak.

H. Hubert Gabriella
Evangélikus Országos Könyvtár

Ravasz László emlékkiállítás

Kecskemét, Ráday Múzeum
Megnyílt: szeptember 28-án

111. zsoltár

Száztizennegyedik psalm(us)

Melyben hirdetik az hívek az Istennek bölcsességét és irgalmasságát, melyet az ő népéhez, a zsidó nemzethez megmutatott, mely psalmusnak éneklésével a húsvéti báránnak megevésekor adtanak hálát Istennek a zsidók.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo &c.

1. Hálát adok az Úristennek teljes szívemből : az igazaknak tanácsokban és gyülekezetekben.
2. Nagyok az Úrnak cselekedeti : kikiről tudakoznak mindnyájan, kik azokban gyönyörködnek.
3. Az ő cselekedete dicsőség és tisztesség : és az ő igazsága örökké megmarad.
4. Emlékezetet szerzett az ő csodáiról : kegyelmes és irgalmas az Isten.
5. Eledelt ad az ötet félőknek : és örökké megemlékezik az ő frigyéről.
6. Az ő cselekedetinek hatalmát hirdeti az ő népének : önekik adván a pogányoknak örökségét.
7. És az ő kezeinek cselekedeti igazság és ítélet : és minden ő szerzési erők.
8. És megerősítetttenek, hogy mindörökké állandók legyenek : mivelhogy igazságban és egyenességben lettenek.
9. Megváltást bocsáta az ő népének : és azt parancsolta, hogy az ő frigyét örökké megtartsuk.
10. Szent és rettenetes az ő neve : a bölcsességnek kezdete az Úrnak félelme.
11. Jó értelem mindnyájan azoknak, akik azt teszik : és az ő dicsérete örökké megmarad.
12. Dicsőség legyen Atyának &c.

(Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való
isteni dicséretetek és imádságok*, Komjáti 1574, 253v-254v)

